

Черноштан А. С.

Студентка 6-го курсу факультету правничих наук НаУКМА.

Науковий керівник:

Василенко В.А.

доктор юридичних наук, професор, факультет правничих наук НаУКМА.

**ЗНАЧЕННЯ КООПЕРАЦІЇ ДЛЯ ЗАПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ
САНКЦІЙ В СУЧАСНИХ УМОВАХ (НА ПРИКЛАДІ ЗАСТОСУВАННЯ
САНКЦІЙ ЄС ПРОТИ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ)**

Для успіху санкційної політики щодо певної країни часто потрібна тісна кооперація країни, що ініціювала запровадження санкцій з іншими країнами. Вважається, що запровадження санкцій Європейським Союзом проти Російської Федерації, яка є найбільшим енергетичним та третім торгівельним партнером ЄС, є успішною практикою, яка потребувала значних зусиль щодо переговорів між самими країнами-членами ЄС з метою прийняття одностайного рішення. Проте, слід зазначити, що Європейський Союз є не єдиним суб'єктом міжнародного права, який запровадив санкції щодо Російської Федерації. З початку 2014 року санкції щодо Росії були запроваджені Парламентською асамблеєю Ради Європи та 41 державою. Серед них 28 країн-членів ЄС та такі країни як Японія, що приєдналась до санкцій ЄС та США в березні 2014 року зупинивши переговори щодо віз, військового співробітництва та інвестицій, Швейцарія, яка наклала санкції на фізичних осіб-резидентів Росії та приєдналась до санкцій ЄС щодо російських банків, Канада, що поширила санкції на російські компанії військово-промислового, фінансового та енергетичного сектору.

Кооперація якомога ширшого кола держав здатна збільшити тиск на цільову державу та зменшить шанси для знаходження альтернативних зв'язків на заміну тим, що були розірвані чи тимчасово припинені.

Для ефективності санкцій запроваджених ЄС проти Росії значення кооперації проявляється в двох аспектах:

1. як передумова до запровадження санкційного режиму проти об'єкта санкцій, адже запровадження санкцій ЄС може здійснюватись лише за умови прийняття одностайного рішення всіх держав-членів ЄС;

2. як підтримка діючого санкційного режиму з боку інших суб'єктів, яка підвищує тиск на об'єкта санкцій.

Щодо першого аспекту кооперації країнам, що приймали рішення про запровадження санкційного режиму проти Росії довелось провести довгий етап переговорів щодо узгодження своїх позицій. Рішення щодо запровадження секторальних економічних санкцій потребувало попередніх переговорів між державами-членами ЄС щодо узгодження їхньої позиції. Так, «незважаючи на основні торгові й енергетичні зв'язки Польщі, Румунії та країн Прибалтики, ці країни визнали українську кризу серйозною загрозою для безпеки системи і закликав до введення економічних санкцій. Такі країни, як Швеція, Данія і (іноді) Фінляндія, а підтримали цю позицію. Тим не менш, коаліція країн, що виступали проти застосування санкцій була більш чисельною. Більшість країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи країни (тобто, Болгарія, Угорщина, Чехія, Словаччина, Австрія, Хорватія, Словенія) були проти санкційних обмежень через значні торговельні і енергетичні зв'язки з Росією (в тому числі через участь деяких з них в проекті Південний потік). Опозиція була посилена в результаті російського ембарго на певні види сільськогосподарських продуктів з країн ЄС, представлених в серпні у відповідь на санкції країн ЄС, оскільки ці держави остерігалися торгівельної війни з Росією. Інші держави-члени керувалися різними причинами. Кіпр і Люксембург боялися відтоку російського капіталу і південних країнах. Португалія, Іспанія, Італія, Мальта і Греція, ймовірно, не сприймають українську кризу як достатню загрозу безпеці, яка б змусила погіршити відносини з Росією» [35, С.33]. Проте, навіть країни, які мали підтримували запровадження економічних санкцій проти Росії враховували власні інтереси щодо визначення змісту санкцій. Так, «Великобританія і Німеччина намагались тиснути на Францію щодо її згоди на ембарго на поставки зброї та щодо скасування доставки кораблів «Містраль» в Росію. У відповідь, Франція виступала щодо посилення фінансових (що б

впливало на лондонський Сіті) та енергетичних санкції (Франція імпортує менше газу з Росії, в той час як він є ключовим постачальником для Німеччини). Такі відмінності між позиціями основних гравців пояснюють селективність економічних санкцій, введених ЄС. Наприклад, санкції в енергетичному секторі були обмежені лише до деяких технологій, і окремих компаній, а заборона військових контрактів торкнулася угод укладених тільки після 1 серпня 2014 року.

На сьогодні думки європейських політиків щодо майбутніх намірів розвитку санкційної політики проти Росії теж різняться. За даними видання Блумберг, такі країни ЄС як Греція, Кіпр, Італія, Угорщина, Словаччина, Австрія та Іспанія, негативно висловлюються щодо продовження санкцій ЄС щодо Росії. Такі висновки зроблені на підставі попередніх заяв лідерів цих країн та з огляду на недавні візити в Росію лідерів цих країн. В квітні 2015 року президент Польщі Броніслав Комаровський заявив, що «Польща є однією з країн, які вважають, що ця політика принесла бажаних результатів і має бути продовжена. Її обмеження може бути тільки в випадку зміни політики Росії на краще. З огляду на розвиток ситуації на Сході України, президент Польщі не виключає заморожуванням конфлікту. Прихильники політики ЄС щодо продовження санкцій на чолі з Польщею, країнами Балтії і Великобританії, вже дещо відступили від попереднього рішення, очікуючи п'ять місяців продовження санкцій, до кінця 2015 року, замість звичайних 12 місяців.

Кооперація з іншими міжнародними суб'єктами має значення для посилення своїх позицій та обмеження альтернативних ринків для держави об'єкта санкцій, незалежно від того, наскільки тісними були економічні чи дипломатичні зв'язки між країнами. Економічні зв'язки США та Російської Федерації пов'язані тільки частково, ці зв'язки є значно меншими ніж з Китаєм чи Європейським Союзом для обох країн. Проте «ефективність економічних санкцій США полягає в тому, що на сучасному етапі США має важелі впливу на всі держави світу, через торгівельні чи політичні зв'язки, при цьому жоден суб'єкт на міжнародній не здатен виступити в ролі контрсили до такого потужного гравця. В той час як санкції ЄС мають мету змінити поведінку

Російської Федерації або мету стримування її діяльності, то запровадження санкцій широким колом інших суб'єктів міжнародного права, має швидше сигналізуючу функцію. Тобто, вони демонструють непогодження з міжнародними правопорушеннями, які є підставою для запровадження санкцій, проте, не мають, або не бажають створювати механізм дипломатичного чи економічного тиску на державу-об'єкта санкцій. Їх роль обмежується підтримкою ЄС та демонстрацією своєї позиції.

Інші суб'єкти, що продовжуючи співпрацю з Російською Федерацією, своїми діями надають дипломатичну підтримку Росії та створюють альтернативний ринок для торгівельних відносин. Наприклад, за останній рік значно розширилась співпраця Росії з Китаєм, що проявилась в укладенні контракту в енергетичній сфері на 30 років вартістю 400 мільярдів доларів, в розширенні співпраці в авіабудівельній сфері, в спільному проекті щодо побудови залізничної магістралі, в нарощуваннях китайсько-російських інвестицій. Росія налагоджує торгові відносини з Кубою розробляючи проекти в сфері енергетики та високих технологій, з Туреччиною, розробляючи проект побудови газопроводу «Турецький маршрут», які має на меті здійснювати трансфер газу в обхід території України.

Отже, кооперація для запровадження санкцій проти Російської Федерації була ключовою, адже саме співпраця держав-членів ЄС та знаходження спільної позиції зробила можливим прийняття рішення щодо запровадження санкцій проти Росії. Тісна співпраця з іншими країнами світу, такими як США, що має широку практику застосування міжнародних санкцій та вже відпрацьований механізм впливу на країну-об'єкт санкцій та іншими країнами, що проявили лояльність до рішення ЄС про застосування санкцій збільшують шанси санкційної політики на успіх. Проте, кооперація між державами є доволі крихкою, а отже збільшує вірогідність припинення санкційної політики та підриває її ефективність, оскільки будь-яка нерішучість держав щодо продовження чи зняття санкцій створює для країни-об'єкта санкцій поле для політичних маневрів та зменшує очікуваний рівень тиску.